

KASTAMONU-BARTIN KÜRE DAĞLARI MİLLİ PARKI'NIN REKREASYONEL KAYNAK DEĞERLERİNİN İRDELENMESİ

Sevgi ÖZTÜRK

G.Ü. Kastamonu Orman Fak., Peyzaj Mimarlığı Böl., 37200 Kastamonu
soduncu@gazi.edu.tr

ÖZET

Karadeniz Bölgesi'nin Batı Karadeniz Bölümü içerisinde bulunan Küre Dağları üzerinde yer alan Kastamonu-Bartın Küre Dağları Milli Parkı'nın 114.000 ha alan kaplayan planlama alanının 37.000 ha'lık kısmı, 2000 yılında milli park olarak ilan edilmiştir. Batı Karadeniz Bölgesi için önemli rekreasyon alanlarından olan bu yörenin doğal ve kültürel kaynak değerleri açısından uluslararası öneme sahip olduğu görülmektedir. Bu çalışmada, Küre Dağları Milli Parkı araştırma alanı olarak seçilmiş, doğal, kültürel ve estetik zenginlikleri ile dikkati çeken milli parkın rekreasyon ve eko-turizm kavramları açıklanmaya çalışılmış ve sonra da yörenin genel olarak tanıtımı yapılmıştır. Milli parkın rekreasyonel kaynak değerleri, doğa yürüyüşleri, yaban hayatı izleme, manzara seyretme, fotoğraf çekme, rafting, kanyoning gibi pek çok aktiviteleri irdelenerek bu aktivitelerin doğal kaynak değerlerine olan etkilerinin tespitine çalışılmış ve bunlara yönelik öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kastamonu-Bartın Küre Dağları Milli Parkı, Rekreasyonel Değerler, Eko-turizm.

EXAMINATION of RECREATIONAL SOURCE VALUES in KASTAMONU-BARTIN KURE MOUNTAINS NATIONAL PARK

ABSTRACT

In 2000, an area of 37000 hectares of the planning region of the area of 114000 hectares that belongs to the National Park of Kastamonu- Bartın Küre Mountains, which is located on Küre Mountains found on West Black Sea Division of Black Sea Region, has been declared as a national park. It is seen that this region, which is an important recreational area of West Black Sea Division, carries an international importance of natural, cultural and recreational source values. In this study, National Park of Kure Mountains has been chosen as a work area, and recreation and eco-tourism concepts of the park which gains attention through its natural, cultural and esthetical affluences have been explained and after that a general definition of the region has been made. The activities of the National Park such as tracking, watching wild life, scene viewing, photographing, rafting, canyoning and its recreational values were examined to detect their effects on natural source values and suggestions on them are made.

Keywords: Kastamonu-Bartın Kure Mountains National Park, Recreational Values, Eco-tourism

1. GİRİŞ

Teknoloji ve iletişim sistemlerinin hızla gelişmesi paralelinde nüfus artışı insana uzayda yeni bir hayat olanağı ararken, üzerinde yaşamakta olduğu dünyada pek çok sorunu da beraberinde getirmektedir. Çevre üzerinde meydana gelen olumsuz etkiler canlı varlıklar için yaşamlarını sürdürebilmeleri açısından büyük tehdit oluşturmaktadır. Günümüzde doğal kaynaklar bilinçsizce ve çıkar uğruna tahrip edilmektedir. Doğal kaynakları koruma kavramı; genetik çeşitlilikten türlere; topluluklardan ekosistem çeşitliliğine ve ekosistem bazındaki süreçlerden evrimsel süreçlere kadar canlı yada cansız çevrenin bütün unsurlarının korunmasını içermektedir. Koruma alanı, “esas olarak, doğal ve kültürel mirası korumak, onun hazzını yaşamak, biyolojik çeşitliliğin ve yaşamı destekleyen ekolojik süreçlerin devamını sağlamak amacıyla ayrılmış; belirli bir yasal düzenlemeye göre yönetilen deniz ve/veya kara parçasıdır” (IUCN, 1994). Bu kavram içerisindeki en önemlilerinden biri milli parklardır.

Doğaya olan özlem, rekreasyonel aktivitelerin doğal alanlarda yoğunlaşmasına neden olmuştur. Rekreasyon turizm ile ilişkilidir. Gelişme ve kalkınmanın önemli adımlarından biri de turizmdir. Turizmin, kalkınmanın bir aracı olarak değerlendirilebilmesi turizm sektörüne kaynak olan doğal, kültürel, tarihi ve sosyo-kültürel çevrenin sürekliliğinin sağlanmasıyla mümkündür. Çevre duyarlı ve ekolojik yaklaşımlı turizm planlaması, turizm eylemlerinin organizasyonunda bir çevre koruma aracı olarak sürdürülebilir ve sistematik bir yaklaşım olarak ortaya çıkmaktadır (Demirel, 2002). Doğal çevre ile turizm faaliyetlerini bağdaştıran, çevrenin olumsuz etkilenmesi konusunda sorumluluk güdüsü ile hareket etme esasına dayalı turizm faaliyetine ise eko-turizm denmektedir (Anonim, 1999). Doğa turizmi, yumuşak (soft) turizm, sorumlu turizm, alternatif turizm vb. adlarla anılan eko-turizm, 1980’li yılların sonunda kitle (mass) turizmine tepki olarak ortaya çıkmıştır. Çeşitli yazarlar ve araştırmacılar tarafından çeşitli biçimlerde eko-turizm tanımları yapılmıştır. Bunlardan bazıları aşağıda yer almaktadır.

Eko-turizm olgusu ilk olarak 1987 yılında Ceballas-Lascurian tarafından, insanın olumsuz etkilerinin nispeten az olduğu alanlara manzara, bitki örtüsü ve hayvanların yanı sıra geçmişte ve günümüzde halen bulunan kültürel kaynak değerlerine hayranlık duymak, hoşlanmak ve özel bir çalışma yapmak için yapılan seyahatler olarak tanımlanmıştır (Başkaya, 2002).

Eko-turizm, yerli halkın bütünlüğüne saygı gösteren, ekosistemin korunmasına katkı sağlayan aydınlatıcı doğa seyahatleridir (Cater ve Lownan, 1994; Şenyaz, 2002). Eko-turizm bir taraftan ekosistemin bütünlüğünü koruyarak diğer yandan korumaya katkı sağlayan ekonomik

faydalar üreterek kültürel ve doğal tarih anlayışı yaratan amaçlı seyahatlerdir (Ryel ve Grasse, 1991; Şenyaz, 2002).

Toplumlar, amaçlanan sosyal ve ekonomik kalkınmayı sağlarken, çevre sorunları ile kalkınmanın yakın bir ilişkisi olduğunu unutmamalıdır. Anlamli bir kalkınmanın ilk koşullarından birisi, kalkınma ile çevrenin birbirinin karşıtı değil, tamamlayıcısı olduğu kabulüdür. Sürdürülebilir kalkınmanın temelinde de kaynakların korunması ve yenilenmesi yatmaktadır (Atalık ve Gezici, 1994).

Günlük yaşantısı içinde bunalan insanın dinlenmek için değişik bir mekan arama ihtiyacı doğmuştur. Bu yüzden, insanların en az haftada bir kez, kent dışında bir yeşil alanda, bir piknik yerinde veya bir deniz kıyısında, doğa ile baş başa yorgunluğunu çıkarması gerekmektedir. Dinlenmek ve eğlenmek kavramlarının önemli bölümünü içeren rekreasyon, insan yaşantısının ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Serbest zamanın, dinlenme, eğlenme ve özgür kılma fonksiyonları vardır. Kişi serbest zamanında, bağımsız bir biçimde hareket etme olanağına sahiptir (Güleç, 2000). Başka bir tanımlamada ise rekreasyon; günlük yaşamın, stresli ve monoton geçen çalışmalarından sonra, insanların hoşlandığı bir işle uğraşması, yorulan vücudun yenilenmesi ve enerji kazanması ile yeni ve verimli bir çalışma safhası için yapılan hazırlıklar olarak tanımlanmaktadır (Aran, 1967).

Çalışmanın amacı, doğal özelliklerinin bir arada yoğunlaşması, çeşitliliğin bol olması ve eşsiz özelliklere sahip bulunması nedeniyle Kastamonu-Bartın Küre Dağları Milli Parkı'nın rekreasyonel olanaklarının saptanmasıdır. Biyolojik zenginliği ve jeolojik yapısı bu faaliyetlerin çeşitliliğini arttırmaktadır. Milli park, dinlenme, yaban hayatı izleme, doğa yürüyüşleri, manzara seyretme, fotoğraf çekme, rafting, mağaracılık, kanyoning gibi pek çok etkinlikler için çok uygun bir ortam sunmaktadır.

2. MATERYAL ve YÖNTEM

2.1 Materyal

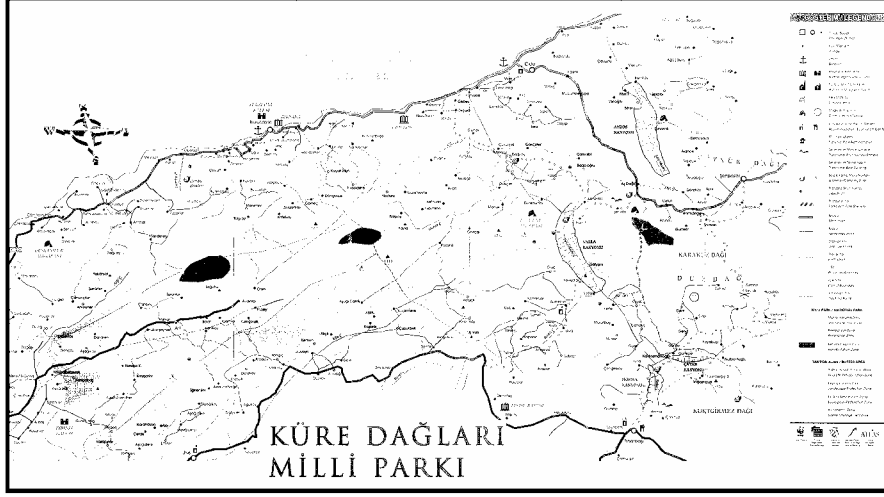
Karadeniz Bölgesinin batısında Kastamonu ve Bartın il sınırları içerisinde bulunan Küre Dağları Milli Parkı araştırma objesi olarak ele alınmıştır. Milli park, kuzeydoğusunda Şenpazar, güneydoğusunda Azdavay ve Pınarbaşı, güneybatısında Ulus, kuzeybatısında Amasra ve kuzeyinde Cide ilçeleri ile çevrilidir (Şekil 1). Milli park, doğal, kültürel ve estetik kaynak değerleri açısından çok zengin bir bölgedir. Milli park alanına eşsiz karstik bir peyzaj özelliği veren II. zamana (mesozoik) ait Jura-Kretase yaşlı İnaltı kireçtaşlarıdır. Alanda, derin kanyonlar, şelaleler ve çok sayıda mağaralar bulunmaktadır. İklim özelliklerinin neden olduğu özel bir flora yapısı mevcuttur. Batı Karadeniz Karst Kuşağı

Okyanus iklim tipinden Akdeniz iklim tipine geçiş kuşağında kalmaktadır. Kastamonu ve Daday istasyonlarında karasal yağış rejimi, Azdavay'da Akdeniz tipi yağış rejimine dönüşür. Güneyde yarı-karasal, Cide'de yani kuzey kısımlarda da daha nemli osyanik tipte yağış rejimi görülmektedir. Bundan dolayı, kuzeyde Avrupa-Sibirya kökenli türlere, kıyı ve kıyıda iç kısımlara doğru Akdeniz kökenli, güneyde İran-Turan kökenli türlere rastlanmaktadır. Bölgede fauna ile ilgili çalışmaların yetersizliği verilen bilgilerin eksik olmasına neden olurken, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) projesi kapsamında çalışmalar sonucu, 15 familyadan 48 memeli türün olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, soyu tükenmekte olan yarası, vaşak, tilki, susamuru ve geyik gibi milli park alanında bulunan kuş ve memeliler uluslar arası ölçekte koruma altındadır (Vurdu vd., 2004). Küre Dağları Milli Parkı yakın çevresinde geleneksel yaşam biçiminin bozulmadan sürdürüldüğü görülmektedir. Bu anlamda, başta yapı tarzı olmak üzere birçok el sanatları ve yok olmaya yüz tutmuş geleneksel kültür hala canlı olarak yaşatılmaktadır. Bölgede başta Arıt ve çevresi olmak üzere parka yakın çevre konumunda bulunan Amasra eski İpekyolu ve Cenevizlilere ait birçok tarihi kalıntı büyük değer taşımaktadır (Anonim, 2001). Milli park içerisinde bulunan doğal ve kültürel kaynak değerlerinin etkisiyle rekreasyonel aktivitelerin çeşitliliği artmaktadır. Bununla birlikte milli parkta dinlenme, doğa yürüyüşleri, yaban hayatı izleme, manzara seyretme, fotoğraf çekme, rafting, kanyoning gibi aktiviteler yapılabilmektedir. Bu bağlamda, bölgedeki rekreasyonel kaynak değerleri, çalışmanın esasını oluşturmaktadır. Korunan alan kavramı içerisinde en önemli kategoriye oluşturan milli parktaki rekreasyonel etkinlikler, doğal ve kültürel değerleri koruyan, geleneksel yaşam tarzına saygılı bir turizm türü olan eko-turizm irdelenmiştir.

Çalışmada öncelikle literatür çalışması yapılarak alanın kaynak değerleri ile ilgili bilgilere ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra arazi çalışması ile yöre halkı (köy muhtarları), tesis işletmecileri (Paşa Konağı, Kastamonu ve Bartın'daki bazı otel işletmecileri), ilgili kamu kurum ve kuruluşlar (Kastamonu ve Bartın Turizm Müdürlükleri, Kastamonu Müze Müdürlüğü, Meteoroloji Müdürlükleri ve Kastamonu Milli Parklar Şube Müdürlüğü, Pınarbaşı Kaymakamlığı) ve tur operatörleri (Karadeniz turu yapan çeşitli acenteler) ile görüşmeler yapılmış ve çeşitli veriler elde edilmiştir.

2.2 Yöntem

Araştırmada öncelikle rekreasyon ve eko-turizm kavramları açıklanmaya çalışılmıştır. Araştırma alanını oluşturan milli park alanının genel olarak doğal ve kültürel kaynak değerleri irdelenerek mevcut rekreasyonel aktiviteler belirlenmiştir. Ayrıca, yörenin turizm durumu, ziyaretçiler için rekreasyonel tesisler ile ilgili yazılı, sözlü ve görsel

Şekil 1. Kastamonu-Bartın Küre Dağları Milli Parkı haritası.

veriler ile literatür çalışmasından elde edilen veriler sınıflandırılarak veri grubu şekline dönüştürülmüştür. Bütün bu bulgular sonucunda rekreasyonel aktivitelerin kaynak değerlerine olan etkileri irdelenerek uygun çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır.

3. BULGULAR ve TARTIŞMA

3.1 Milli Parkın Rekreasyon Değerleri ve Etkinlikleri

Son yıllarda insanların ve toplumların turizm tercihlerindeki değişim, eko-turizmin gelişmesine neden olmuştur. Eko-turizme karşı artan talebin diğer turizm faaliyetlerinde olduğu gibi olumsuz sonuçlar vermemesi için, özellikle milli park alanlarında sürdürülebilir planlamaya yönelik hedefler izlenmelidir. Sürdürülebilir planlamada ana ilke, kaynakların zarar görmeden gelecek nesillere aktarılmasını sağlamaktır.

Milli park alanı, doğal, kültürel ve estetik zenginliği nedeniyle eko-turizm için potansiyel bir bölgedir. Bölgenin rekreasyonel değerleri arasında aşağıdakiler sıralanabilir;

Trekking: Kentsel yaşamın olumsuzluklarından uzaklaşıp doğa ile içiçe olma arzusuyla planlanan yürüyüşlerdir. Son yıllarda deniz, kıyı turizmi ve buna bağlı aktivitelere karşılık olarak gelişen alternatif turizm olgusunun en fazla ilgi gören etkinliklerinden biri trekkingdir (Kurdoğlu, 1994). Milli park içerisinde tespit edilen başlıca trekking parkurları şunlardır.

a) Suğla Yaylası'ndan başlayıp Ayı Girer Kurt Girmez ormanlarından geçerek Nalbantlar Mevkii'nde son bulan inanılmaz bir biyolojik hazine

ve bitkilerin karstik topraklar üzerinde boylandığının görüldüğü bir parkurdur.

b) Kayadibi Köyü'nden ülkemizin en büyük ikinci kanyonu olan Valla Kanyonu'nun en üst noktasına kanyona kuş bakışı bakabilmek için izlenen parkurdur. Çoğunlukla kanyon sırtına paralel zig zaglar çizilerek, yerli yabancı bilim adamlarının ve ziyaretçilerin tırmandıkları rotadır. Rehbersiz gitmek mümkün değildir.

c) Sorkun Yaylası'ndan başlayıp Ilgarini Mağarası, Mantar Mağarası ve Ejder Çukuru'nu kapsayan, sık bitki örtüsü içerisinde yapılan uzun ve yorucu bir yürüyüş parkurudur.

d) Nalbant Mevkii'nden Ilıca Köyü ve şelalesine kadar olan parkur da dördüncü trekking parkurudur. Ayrıca, Arıt Bölgesi'nde Odalaryanı arkeolojik alanına, Boluköy-Armutluçayırı, Ulukaya, Aydos Kanyonu'na, Kızılcasu Bölgesi'ne, Kuyuluş kesimindeki düdenlere ulaşmak için kullanılan trekking parkurları mevcuttur (Anonim, 1999).

Ancak, bu parkurlarla ilgili ne bir harita, ne de alanda yeşil yol planlaması mevcut değildir. Bu da milli park alanı içerisinde ziyaretçilerin gelişi güzel dolaşmalarına ve doğal kaynak değerlerine zarar vermelerine neden olmaktadır (çöp, endemik bitki türleri vb.). Bu etkileri azaltmak ve yöre halkına ekonomik fayda sağlamak amacıyla Pınarbaşı ilçesinde 2001 yılında çalışmalara başlanarak 1 yıl süren çalışmalar sonucunda Eko-turizm Merkezi kurulmuştur. Eko-turizm Merkezinin ilk faaliyeti bir yöredeki yerleşim birimlerinden gelen 20 kişinin (15 erkek+5 bayan) Küre Dağları Milli Parkı Müdürlüğü ile işbirliği içerisinde "Yerel Doğa Kılavuzu" olarak eğitilmesi olmuştur. Bölgeye gelen ziyaretçiler Pınarbaşı İlçesindeki Eko-Turizm Merkezi'nden rehber talebinde bulunarak hem kaynak değerleri hakkında bilgi alabilmekte, hem de tehlikeli olan (kaybolma, çukurlara düşme vb.) bu bölgede eşsiz jeomorfolojik peyzajın keyfini çıkarabilmektedirler.

Kanyoning: Kanyon geçmek, dünyada oldukça yaygın olan ve son yıllarda ülkemizde de rağbet görmeye başlayan bir spordur. Milli park içerisinde milyonlarca yıl su ve rüzgarın aşındırarak bir nakış gibi işlediği inanılmaz karstik oluşumlar, şelaleler ve göller bulunmaktadır. Alan içerisinden akan Devrekani Çayı ile Kanlıçay Bakacak Kayası'nın hemen altında birleşerek kuzeyde Cide bölgesinden Karadeniz'e doğru akarken buradaki kalker blokları oyup derin bir vadi oluşturmasıyla Valla Kanyonu oluşmuştur (Ekim, 1998). Kanyon, 12 km'lik uzunluğu ve kısmi zaman içerisinde 1100 m'ye varan derinliği ile geçilmesi oldukça zor olan bir kanyondur. Tamamen profesyonel eğitim almış, teknik donanımı tam olan 3-4 kişiden az olmayan bir grupla yaklaşık 4-5 gün süren bir yolculukla geçilmesi mümkündür. Kanyona girilmeden önce bölgenin hava durumunu öğrenmek oldukça önemlidir. Kanyon içinde

iken yağabilecek yağmur, suyun seviyesini bir anda metrelerce yükseltebilmektedir.

Horma Kanyonu ise, Horma Köyü'nün yanından başlayıp 3.5 km sonra Ilıca Köyü yakınında Ilıca Şelalesi ile biten ve profesyonel olmayan kişilerin katılabileceği bir parkurdur. İçerisinde küçük göller ve şelaleler vardır. Mutlak teknik donanım (bolt çivisi, ip vs.) gerektirmektedir. Diğer kanyonlar ise; Lara, Şehriban, Karacahan, Nem Boğazı, Aydos ve Çatak kanyonları olarak sıralanabilir (Yüksek, 1997).

Milli park alanı içerisinde kanyonlara girişin denetimsiz oluşundan dolayı kontrol sağlanamamakta ve bu da bazı sıkıntıları beraberinde getirmektedir. Örnek olarak, çöp kontrolü, kanyon hakkında bilgi edinmeyenler için yaralanma, mahsur kalma, kaybolma vb. verilebilir. Ayrıca, denetimsiz olduğu için yöre halkına gelir getirici özelliği olmamaktadır (rehberlik hizmeti, yemek sağlama vb.). Uluslararası öneme sahip bu değerleri korumanın sağlanması için yöre halkının rekreasyonel değerlerden kazanımları olmalıdır.

Mağaracılık: Araştırma alanı karstik oluşumlar açısından Türkiye'nin en zengin bölgelerinden birisidir. Karstik oluşumlardan biri olan mağaralar, son yıllarda özellikle üniversitelerde spor kolu olarak rağbet görmektedir. Uzun yıllar bölgedeki mağaralar üzerine araştırmalar yapılmış ve haritaları çıkarılmıştır. 1980 yılında Kastamonu genelinde birkaç yeni mağaranın bulunup araştırılmasıyla başlayan çalışmalar, 1982 yılında Ilgarini Mağarası, 1983'te Sorkun Düdeninin bulunmasıyla yeni bir boyut kazanmıştır. Jeolojik açıdan bir mağara cenneti olan bu bölge, sahip olduğu yoğun bitki örtüsü de göz önüne alındığında eşine ender rastlanan ve korunması mutlak gerekli olan bir bölge durumundadır. Bölgede bulunan mağaraların tümü dikey karakterde olduğundan turistik mağara olmaya elverişli değildir. Alanda bulunan mağaraların en önemlileri Ilgarini, Eşekçukuru Mağarası, Sorkun Düdeni, Çıkrıkkapı, Kapaklı, Döngelyanı, Gurbettepe, Topmeydanı Kuylucu mağaralarıdır (Anonim, 1986).

Kastamonu ili Pınarbaşı sınırları içerisinde, Sorgun Yaylasının uzantısı üzerinde bulunan Ilgarini Mağarası, denizden 1250 m yüksekliktedir. 3. ve 4. zamanda 160-220 milyon yıllık bir sürede oluşan bir doğal kayalık içinde yer alan Ilgarini Mağarası, 858 m uzunluğu ve 250 m derinliği ile dünyanın 4. büyük mağarasıdır. Giriş kısmında Bizans devrine ait olduğu sanılan yaklaşık on hanelik bir köy yıkıntısı bulunmaktadır. Mağara içerisindeki mevcut sarkıt ve diktler yaklaşık bir milyon yıllıktır. Mağara içerisindeki kalıntı ve buluntulardan mağaranın hem yerleşim alanı hem de dini mekan olarak kullanıldığını, yapı tekniği, malzeme ve yapı şekilleriyle Geç Roma ve Erken Bizans devrine ait olduğunu söylemek doğrudur (Anonim, 1999). Mağara içerisine girildiğinde hemen giriş bölümündeki yapı kalıntılarında bu kısmın

iskan yeri olarak kullanıldığı görülmektedir. Mağara girişten hemen sonra iki kola ayrılır. Sağ kol, sarkıtlar bulunan Avizeli salona götürür. Sol kolda ise, istikametleri doğu-batı doğrultusunda uzanan kaya içinde iki katlı olarak oyulmuş ve içerileri sıvanmış, mağara zemininden sonra çatma dam şeklinde ardıç ağaçlarından yapılmış kat ile ardıç ağacından yapılmış lahitler bulunmaktadır. Ancak lahitler açılarak dağıtılmış ve etrafta iskelet parçaları bulunmaktadır. Yine bu alanda mezarların önünde düz alanda yonca planlı bir kilise şapeli örülmüştür (Anonim, 1983).

Bartın ilinin Ulus ilçesinin Kamana köyünde bulunan Sorkun Yaylasının tüm suyunu boşaltan Sorkun Düdeni, kalker şeridinin güney kenarında birbirini kesen çatlaklar boyunca oluşmuştur (Anonim, 1983).

Dağcılık: Bölgedeki karstik kaya yükseltileri ve kanyonların yüksek zirveleri dağcılar için oldukça çekicidir. Bu bölgede hat kurma, tırmanma, kaya tırmanışı, güvenli iniş gibi çalışmalarını uygulamak mümkündür (Yüksek, 1997).

Kampçılık: Milli park içinde bulunan Sorkun Yaylası, Ilıca, Nalbantoğlu, Şenköy, Hamitli, Yayla köyleri ve Armutlu çayırı en önemli doğa sporları etkinlik alanları ve kamp alanı olma özelliği taşımaktadır. Bartın bölümünde ise Arıt çevresi ve Zoni çayırı kamp alanı olarak potansiyel önemli noktalar (Anonim, 2001). Gelen grupların gelişini güzel kampları çevreye zarar vermektedir (kamp ateşi, tuvalet ihtiyacı, çöp vb.).

Rafting: Çatak ve Loç kanyonlarında fizibilite çalışmaları ve rafting rampa alanının geliştirilmesi çalışmaları yapılmaktadır (Anonim, 1999).

Olta Balıkçılığı: Milli park alanı içerisinde yer alan Devrekani Çayı, Kanlı Çay, Şehriban Çayı gibi akarsularda ve bunların geçtiği kanyonlardaki küçük göllerde olta balıkçılığı yapılmaktadır.

Foto-safari: Bölgede pek çok yaban hayvanı, kuş ve bitki türü bulunmaktadır. Farklı mevsimlerde ortaya çıkan görüntüler de (özellikle sonbahardaki renk değişimi gibi) fotoğrafçıları bölgeye çekmektedir. Ayı Girer Kurt Girmez Ormanı, Valla Kanyonu, Sorkun Yaylası, Ilıca Şelalesi, Ilgarini Mağarası, Horma Kanyonu ve Kaplıcaları cazibe alanlarıdır.

Piknik Alanları; Ilıca Şelalesi civarı, Horma Kanyonu başlangıç noktası, Sorkun Yaylası ve Çatak Kanyonu kenarı gibi alanlardır.

Yaban Hayatı İzleme; Ayı Girer Kurt Girmez Ormanları, Ilgarini Mağarası civarı, Aydos ve Çatak kanyonu çevresi uygun bölgelerdir.

3.2 Yerli ve Yabancı Ziyaretçi Durumu

Milli park alanına gelen ziyaretçilere yönelik sistemli bir ziyaretçi kayıtlarına rastlanmamıştır. Kastamonu-Bartın Küre Dağları Milli Parkı'nda 2002 ve 2003 yıllarına ait kayıtlar bulunmaktadır. Kayıtlara

göre Aralık, Ocak ve Şubat aylarında yani kış aylarında ziyaretçilerin bulunmadığı, Ekim, Kasım, Mart ve Nisan aylarında da çok az ziyaretçinin bölgeye geldiği görülmektedir. Bölgeye kış aylarında olan ulaşım zorluğu ve kışın sert geçmesi ziyaretçilerin yaz aylarını tercih etmelerine neden olmuştur (Anonim, 2003). Gözlemlerimiz ve bölge yerel halkı ile yapılan görüşmeler doğrultusunda her geçen gün bölgeyi ziyaret edenlerin sayısının arttığı bilinmektedir. Milli parkın hızla tanınmasının sonucunda, bölgeye yakın turistik tesisler, konaklama yerlerdeki turistlerin, daha fazla tesislerinde kalmalarını sağlamak için bölgeye turlar düzenlemeye başlamışlar ve bölgedeki rekreasyonel değerleri otel pazarlamalarında etkin kullanmaya başlamışlardır. Milli parkın kaynak olarak değerlerini görmek için İstanbul ve Ankara ağırlıklı olmak üzere kapalı grup turları bölgeye yoğun ilgi göstermeye başlamışlardır. Bölgenin Safranbolu-Amasra-Ilgaz gibi yüksek turizm potansiyeline sahip merkezlere yakın olması da münferit ziyaretçi akınına uğramasını sağlamaktadır. Rekreasyonel değerlerin planlanıp iyi bir sunumla ulusal ve uluslar arası alanda pazarlanmasıyla milli park bir ekoturizm merkezi olacaktır.

3. 3 Mevcut Rekreasyonel Tesisler

Sahip olduğu olağanüstü doğal ve kültürel zenginlik ile Küre Dağları Milli Parkı çevresinde yaşayan yerel halk için ekoturizm, en önemli alternatif geçim kaynaklarından biri olarak tespit edilmiştir. Ekoturizmin geliştirilmesi son derece iyi bir planlama ve dikkatli bir uygulama ile uzun zaman ve emek gerektiren bir süreçtir. Öte yandan, yerel halkın desteği için bazı somut faydaların ortaya konulması gerekmektedir. Bu amaçla, Pınarbaşı ilçesinde ilk çalışmalar 2001 yılında başlatılmış, ilçede 250 yıllık ve yıkılmaya yüz tutmuş bir konak WWF-İsviçre, Hollanda Büyükelçiliği ve Garanti Bankası'nın maddi desteği ve yerel otoritelerle (Pınarbaşı Kaymakamlığı-Kastamonu Valiliği) işbirliği içerisinde 1 yılda onararak konaklama ihtiyacının bir kısmı sağlanmıştır. Pınarbaşı Ekoturizm Merkezi (Paşa Konağı) adı altında faaliyet gösteren konak yöre sakinlerinin ortaklığıyla kurulan bir işletme tarafından işletilmektedir ve aynı zamanda eğitim merkezi olarak da kullanılmaktadır. Ayrıca yine Pınarbaşı ilçesi Sümenler Köyünde, Ilgarini Mağarası, Valla Kanyonu ve Sorkun Yaylası gibi cazibe alanlarına yakın stratejik bir konuma sahip Sümenler Konukevi bulunmaktadır. Son bir yıl içerisinde milli park alanı içerisinde konaklama imkanları, yöre halkının pansiyonculuğa olumlu yaklaşması ile birlikte artma sürecine girmiştir. Zümrüt Köyü, Ilca-Kerte Köyü bu konuda ilk adımları atmışlardır. Kerte Köyü'nde 10 adet bungalow yapılmış ve ziyaretçilerin hizmetine sunulmuştur. Ayrıca, önemli geçim kaynağı olan ormancılığın azaldığı Zümrüt Köyü'nde ekoturizm aracılığıyla halkın milli park ile ilişkisinin geliştirilmesi ve fayda sağlaması amacıyla Küresel Çevre Fonu (GEF) Küçük Destek Programı

(SGP) ve projeleri kapsamında eko-turizmin geliştirilmesi için proje yürütülmeye başlamıştır (Bülten, 2004).

Mağaralara ve kanyonlara ziyaret edecek kişilerin konaklama ihtiyacı genellikle mahalli tarzı evlerde olmaktadır. Bu konukları yörenin mimarisine uygun, ahşaptan yapılmış, insanlara doğayla baş başa olduklarını hissettirecek, lüks olmayan yapı tarzındadır. Ayrıca, ziyaretçiler Kastamonu, Ilgaz, Amasra, Kurucuşile ve Cide bölgelerindeki otellerde ve pansiyonlarda kalmaktadır.

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Eko-turizmin doğaya ve doğal kaynaklara bağımlılığı tartışılmaz bir gerçektir. Bu nedenle sektörün sürdürülebilir olması için çevresel, sosyal ve kültürel anlamda ortaya çıkabilecek etkileri önceden tahmin etmek ve buna göre politika ve strateji belirlemek gerekmektedir (Şenyaz, 2002). Makro ölçekte sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi; her şeyden önce kaynak değerlerinin rasyonel olarak ve özgün değerlerini kaybettirmeden kullanımına bağlıdır. Bu bakımdan çeşitli önlemlerin ele alınarak organizasyonu ve bunların eksiksiz olarak uygulanması ile çevre, turizm ve ekonomi açısından sürdürülebilirliğin sağlanması mümkündür (Gündüz, 2004).

Kastamonu-Bartın Küre Dağları Milli Parkı bozulmamış doğal, kültürel ve estetik kaynak değerleri nedeniyle rekreasyonel kullanımlara elverişli bir bölgedir. Milli parka gelen ziyaretçiler genelde özel araçları ile gelmektedirler. Ancak, alanda otopark için hazırlanmış bir yer olmadığından, araçlarını piknik alanlarının içine kadar götürmektedirler. Bu durum orman altı vejetasyonuna ve toprak kalitesine zarar vermektedir. Trekking parkur haritası, piknik ve kamping üniteleri bulunmamaktadır. Bu da insanların istedikleri yerleri rahatça parkta kullanmalarına ve çevre kirliliğine neden olmaktadır. Yeni yapılan ev inşasında geleneksel mimari terk edilip çirkin görümlü betonarme evler tercih edilmektedir. 1999 yılında hazırlanmış olan Küre Dağı Milli Park Tasarı Gelişme Planı'nda belirlenen alanlara ziyaretçiler için planlamalar yapılmalı, ihtiyaçları düşünerek gerekli tesisler kurulmalıdır. Ayrıca, bu ve bunlara benzer sorunlara karşı korumak için yerel halkın bilinçlendirilmeleri ve eko-turizmden maddi olarak faydalanmaları sağlanmalıdır. Günümüzde artık doğa korumanın yerel halk için yalnızca kısıtlamalar anlamına gelmediğini, korumacılık düşüncesinin yerel halkın yararına yeni olanaklar da yaratabileceğini gösteren örnek bir milli park olması amaç edinilmelidir. Biyoçeşitliliğin korunması, etkin korumanın güvence altına alınması için yerel halka yönelik alternatif geçim olanaklarının yaratılması (ziyaretçilere yönelik rekreasyonel hizmetlerin

geliştirilmesi, yöresel yiyeceklerin pazara sunulması vb.) sürdürülebilir doğal kaynak yönetimi için en önemli etken oluşturmaktadır.

KAYNAKLAR

- Anonim, 1983. Delta Dergisi, Boğaziçi Üniversitesi Mağara Araştırma Kulübü Yayınları, No:4, Bülten No:1, İstanbul.
- Anonim, 1986. Delta Dergisi, Boğaziçi Üniversitesi Mağara Araştırma Kulübü Yayınları, No:8, İstanbul s.29.
- Anonim, 1999. Küre Dağı Milli Parkı Tasarı Gelişme Planı, Orman Bakanlığı, Milli Parklar ve Av Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü Yayınları, UNDP/FAO, Ankara.
- Anonim, 2001. T.C. Orman Bakanlığı Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü Eko-Turizm Alan Belirleme Raporu, Batı Karadeniz Bölge Müdürlüğü Kastamonu-Bartın Küre Dağları Milli Parkı Yakın Çevresi Eko-Turizm Potansiyeli, Kastamonu s 8.
- Anonim, 2003. Kastamonu-Bartın Küre Dağları Milli Parkı Genel Müdürlüğü Ziyaretçi Kayıtları, Kastamonu.
- Aran, 1967. Tabiatı Koruma ve Peyzaj Güzelliklerinin Muhafazası Bakımından Milli Parklarımızın Önemi, Milli Parklar ve Tabiatın Korunması Cemiyeti, Yayın No: 10, Ankara.
- Atalık, G., Gezici, F., 1994. Çevreye Duyarlı Planlama Kapsamında Turizm Eylemlerinin Değerlendirilmesi, 4. Ulusal Bölge Bilimi/Bölge Planlama Kongresi, Bildiriler Kitabı Trabzon.
- Başkaya, Ş., 2002. Kaçkar Dağları Milli Parkı'nda Eko-Turizm 2. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi, Bildiriler Kitabı, 1. Cilt, Kafkas Üniversitesi Artvin Orman Fakültesi, Artvin.
- Bülten, 2004. GEF Küçük Destek Programı SGP Türkiye, Yıl:2, Sayı:3, Birlik Mah. 2. Cad. No:11, Çankaya/Ankara.
- Demirel, Ö., 2002. Çoruh Havzası (Yusufeli Kesimi-Kaçkar Dağları) Doğal ve Kültürel Kaynak Değerlerinin Doğa Turizmi Ve Kırsal Rekreasyon Planlaması Açısından Değerlendirilmesi, Türkiye Dağları 1. Ulusal Sempozyumu, Bildiriler Kitabı, Ilgaz/Kastamonu s.281-285.
- Ekim, T., 1998. Valla Kanyonu ve Ilgarini Mağarası ile Yakın Çevresinin Floristik yapısı Hakkında Rapor, Gazi Üniversitesi, Fen-Ed. Fak. Botanik, A.B.D.
- Güleç, S., 2000. Doğa Koruma ve Milli Parklar, Z.K.Ü. Bartın Orman Fakültesi, Ders Notları, Bartın.
- Gündüz, F., 2004. Çevre ve Turizmin Sürdürülebilirliği, Planlama, TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını, 2004/1,ISSN 1300-7319, Sayı:27, Ankara.
- Kurdoğlu, O., 1994. Çamlıhemşin-Elevit Vadisi'nin Milli Park Olabilirliğinin Araştırılması, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı, Trabzon.
- Şenyaz, A., 2002. Turizm, Eko-Turizm ve Sürdürülebilir Kalkınma, Türkiye Dağları 1. Ulusal Sempozyumu, Ilgaz Dağı, Kastamonu.
- Vurdu, H., Uslu, N., Güney, K., Ünal, S., Ayan, S., Sıvacıoğlu, A., Gürel, N., Küçük, Ö., Ulsan, D., Öztürk, S., Türkyılmaz, E., 2004. Küre Dağı Milli Parkı'nın Floristik Zenginliği ve Habitat Alanlarının Belirlenmesi Projesi, Sonuç Raporu, G.Ü. Kastamonu Orman Fakültesi Kütphanesi, Kastamonu.
- Yüksek, Ö., 1997. Atlas Dergisi Aylık Gezi Dergisi, Sayı: 50, Say:97-112, Çankin Cad. Koç Han.No: 7 Kat.2, Ulus/Ankara.